

INVESTITSIYALAR HISOBI

Inayatov Ja'far - SamISI 3-bosqich talabasi
Jafar19980914@gmail.com 992068638

Po'latov Xudoyberdi O'ktamovich
Boshqa tarmoqlarda bugalteriya xisobi
va audit kanfedrasi katta o'qituvchisi

Annotatsiya

Ushbu maqolada investitsiyalar hisobi, ularning turlari va hisoblash usullari tahlil qilingan. Investitsiyalar iqtisodiyotda muhim o'rin tutadi va turli tarmoqlarda moliyaviy resurslarni samarali yo'naltirishga yordam beradi. Maqolada moliyaviy, haqqoniy va inson kapitaliga oid investitsiyalarni ajratib ko'rsatilgan. Shuningdek, investitsiyalarni hisoblashning asosiy tamoyillari, shu jumladan risk va rentabellik, investitsion davr, va hukumat regulatsiyasi kabi masalalar yoritilgan

Kalit so'zlar: Investitsiyalar, investitsiya hisobi, risk va rentabellik, investitsion davr, hukumat regulatsiyasi, investitsion rentabellik, diskontlangan pul oqimlari, payback davri, neto hozirgi qiymat inflatsiya, moliya bozorlari, investitsiyalarning xilma-xilligi, iqtisodiy samaradorlik, investitsiyalarni boshqarish.

Kirish

Investitsiyalar hisobi, iqtisodiyotdagi muhim tarmoqlardan biri bo'lib, moliyaviy resurslarning samarali va maqsadli yo'nalishlarga yo'naltirilishini ta'minlaydi. Bu soha, nafaqat tashkilotlar, balki davlat va jamiyat darajasida ham o'zgaruvchan iqtisodiy sharoitlarga moslashishni osonlashtiradi. Ushbu maqolada investitsiyalarni hisoblash, tahlil qilish va boshqarish metodlari haqida so'z yuritamiz.

Investitsiya: Ta'rifi va Turlari

Investitsiya — bu moliyaviy resurslarni (kapital, vaqt, mehnat) foyda olish yoki boshqa iqtisodiy maqsadlarni amalga oshirish uchun ajratishdir. Investitsiyalar, asosan, quyidagi turlarga bo'linadi:

1. **Moliyaviy investitsiyalar** — qimmatli qog'ozlar, aksiyalar va obligatsiyalar kabi aktivlarga yo'naltirilgan mablag'lar.
2. **Haqqoniy investitsiyalar** — real sektorda, ya'ni ishlab chiqarish vositalariga (masalan, mashinalar, inshootlar) yo'naltirilgan mablag'lar.
3. **Inson kapitaliga investitsiyalar** — ta'lim va malaka oshirishga sarflangan mablag'lar.

Investitsiya Hisobi: Asosiy Tamoyillar

Investitsiya hisobini yuritishda quyidagi asosiy tamoyillarni hisobga olish zarur:

1. **Risk va rentabellik:** Investitsiya jarayonida har doim risk mavjud bo'ladi. Riskni boshqarish va rentabellikni hisobga olish investitsiya qarorlarini qabul qilishda muhim ahamiyatga ega.
2. **Investitsion davr:** Har bir investitsiya o'zining muddatiga ega bo'lib, qisqa muddatli va uzoq muddatli investitsiyalarni ajratish kerak.
3. **Hukumat regulyatsiyasi:** Investitsiyalarni amalga oshirishda hukumat tomonidan belgilangan soliqlar, tartibga solishlar va subsidiya tizimlarini hisobga olish zarur.

Investitsiyalar Hisobini Boshqarish Usullari

Investitsiyalarni hisoblashda bir nechta usullar qo'llaniladi:

1. **Investitsion rentabellikni hisoblash (ROI):** Bu ko'rsatkich investitsiyaning samaradorligini o'lchaydi. Formula quyidagicha:

$$ROI = \frac{\text{Foyda}}{\text{Investitsiyalar}} \times 100$$

2. **Diskontlangan pul oqimlari (DCF):** DCF usuli investitsiyaning kelajakdagi pul oqimlarini hozirgi kunga diskontlash orqali uni baholashni o'z ichiga oladi. Bu metod investitsiyaning iqtisodiy qiymatini hisoblashda muhim ahamiyatga ega.

3. **Payback davri:** Bu usul investitsiyaning o'zini o'zi qoplash muddatini hisoblaydi. Agar payback davri qisqa bo'lsa, investitsiya tezroq foyda keltirishi mumkin.

4. **Neto hozirgi qiymat (NPV):** NPV, kelajakdagi barcha pul oqimlarining hozirgi qiymatini hisoblab, investitsiyaning umumiy foydasini aniqlashda ishlatiladi. NPV ijobiy bo'lsa, investitsiya foydalidir.

Investitsiyalar Hisobi: Amaliy Masalalar

Investitsiyalarni hisoblashda amaliy masalalar quyidagi omillarni o'z ichiga oladi:

1. **Inflatsiya ta'siri:** Investitsiyalarni hisoblashda inflatsiyaning ta'siri hisobga olinishi kerak, chunki u pullarning real qiymatini kamaytiradi.
2. **Moliya bozorlaridagi o'zgarishlar:** Aksiyalar va obligatsiyalar kabi moliyaviy investitsiyalar bozor narxlarining o'zgarishlariga bog'liq bo'ladi. Bozorlar faoliyatini tahlil qilish va prognoz qilish zarur.
3. **Investitsiyalarning xilma-xilligi:** Riskni kamaytirish maqsadida investitsiyalarni turli sohalar va tarmoqlarga taqsimlash kerak.

Xulosa

Investitsiyalar hisobi iqtisodiyotning rivojlanishida muhim rol o'ynaydi. To'g'ri tahlil va samarali boshqaruv orqali investitsiyalar jamiyat va tashkilotlarga uzoq muddatli iqtisodiy foyda keltirishi mumkin. Hisob-kitob va tahlil metodlarini aniq

qo'llash, risklarni minimallashtirish va rentabellikni maksimal darajaga olib chiqish investitsion faoliyatning muvaffaqiyatli bo'lishining asosiy omillaridir.

ADABIYOTLAR RO'YXATI

1. O'zbekiston Respublikasining "Buxgalteriya hisobi to'g'risida"gi Qonuni. 2. "O'zbekiston Respublikasini yanada rivojlantirish bo'yicha harakatlar strategiyasi to'g'risida"gi O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2017 yil 7 fevraldagi PF-4947-sonli Farmoni. 3. Mirziyoyev Sh.M. Erkin va farovon, demokratik O'zbekiston davlatini birgalikda barpo etamiz. – Toshkent: "O'zbekiston" NMIU, 2017. – 56 b. 4. Mirziyoyev Sh.M. Qonun ustuvorligi va inson manfaatlarini ta'minlash – yurt taraqqiyoti va xalq farovonligining garovi. – Toshkent: "O'zbekiston" NMIU, 2017. – 48 b.